

Bocharnikova T. F. Analysis of Process of Formation of the Professional-Pedagogical Orientation of Future Teachers of Foreign Languages Training

The article describes peculiarities of professional training of students - future teachers of foreign language. The article analyzes the components of the preparation of future teachers of foreign languages in higher education. Analyzes the process of formation of the professional-pedagogical orientation of future teachers of foreign language learning. Studied the content of directions of preparation of future teachers of foreign languages with the study of the subjects of the General humanitarian, socio-economic units; training, which is responsible for the substantive training of future teachers of foreign languages; pedagogical practice of future specialists. Explores the potential of disciplines, which are responsible for language training in the formation of professional-pedagogical orientation of future teachers of foreign languages. The possibilities of using various forms and methods in the educational process in higher educational establishments with the aim of formation of professional-pedagogical orientation of future teachers of foreign languages, especially if they seek to develop their own motivation of educational activity, professional and cognitive needs, realize the value and importance of educational activity, pedagogical reflection.

Key words: professional-pedagogical orientation, professional training of the future teachers of foreign languages, training.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2014 р.

Прийнято до друку 24.01.2014 р.

Рецензент – д. пед. н., проф. Савченко С. В.

УДК 378.011.3-051:613.9

О. С. Горашук, В. Є. Чехова

**ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я
ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ ТЮТЮНОПАЛІННЯ
СЕРЕД ПІДЛІТКІВ**

Усі сучасні процеси реформування й модернізації освіти є змістом інноваційної діяльності. Перша характерна ознака інноваційної діяльності закладів освіти – чітко виражене устремління до наближення істинно гуманних стосунків між учителем та учнем, друга – установка на наукове забезпечення навчально-виховного та управлінського процесів і дослідження реального педагогічного процесу в умовах конкретного соціального середовища, третя – виявлення нових педагогічних тенденцій. Зважаючи на це, нововведення – не лише такі продукти

інноваційної педагогічної діяльності, що позитивно змінюють систему освіти, визначають її розвиток і мають характер нових або вдосконалених. На наш погляд, істинна інновація буде відповідати щонайменше трьом вимогам: гуманізації, науковості та новаторству навчально-виховного процесу.

Оскільки викладання предмету „основи здоров'я” в школах України має досить малу історію свого існування і зміст предмету є по суті інноваційною інтеграцією, вважаємо, що все методичне забезпечення повинно посилювати інноваційний потенціал курсу за рахунок використання новітніх форм та методів навчання і виховання. Програма предмету побудована за методом спіралі, тобто має наскрізні теми, які у кожному наступному році вивчення поглиблюються, розширюються та змінюють акценти. Однією з таких тем є „Вплив шкідливих звичок на здоров'я підлітків”. Задля прикладу, ми зупинимося більш докладно на розкритті проблеми тютюнопаління.

У великій кількості досліджень детально описується шкода від активного та пасивного паління. Однак більшість дослідників розглядає цю проблему з медичної точки зору. І дуже небагато робіт на сучасному українському матеріалі присвячено психолого-педагогічним та соціальним характеристикам даної проблеми. Це можна пояснити тим, що українське суспільство тільки починає підходити до цього питання системно.

Тютюнопаління серед підлітків приймає все більш загрозливих форм. Це явище суттєво деформує фізичне, психічне та духовне здоров'я підростаючого покоління.

Оскільки метою діяльності вчителя основ здоров'я є формування у дитини екологічної моралі, збереження та зміцнення здоров'я кожного учня, вчитель повинен будувати власну систему навчально-виховних заходів щодо профілактики та корекції паління.

Між тим, у сучасних педагогічних дослідженнях не висвітлена роль вчителя основ здоров'я у вирішенні проблеми попередження тютюнопаління в школі.

Мета статті – обґрунтування інноваційної діяльності вчителя основ здоров'я щодо профілактики та корекції тютюнопаління серед підлітків.

На наш погляд, вирішення означеної проблеми можливо за умови охоплення всіх видів діяльності – як урочної, так і позаурочної. Ми вважаємо, що діяльність вчителя основ здоров'я повинна будуватися у двох векторах: профілактичному та корекційному. Розглянемо докладно кожен з напрямків роботи.

Традиційно у школах України ведеться профілактична робота з метою запобігання тютюнопаління серед молоді. В рамках профілактики проводяться позакласні заходи, працює постійно діючий лекторій, профілактичній роботі присвячені й окремі теми уроків з предмету основи здоров'я. Важко вважати таку діяльність вчителя інноваційною за

змістом, бо цей змістовний компонент пропаганди здорового способу життя став невід'ємною частиною обов'язкової роботи. Проте надати профілактичній роботі інноваційності цілком можливо за рахунок введення нових форм та методів організації профілактики.

Перш за все, ми маємо на увазі впровадження проектно-орієнтованого підходу в навчально-виховному процесі загальноосвітньої української школи. Проектно-орієнтований підхід реалізується під час організації тьюторства в межах локальних проектів та розробки міждисциплінарних комплексів і форсайтингу як майданчика прогнозування й формування перспективних напрямів навчання, розвитку та виховання.

Тьютор (у перекладі з англійської tutor) означає „домашній учитель, репетитор, наставник, опікун”. Історично позиція тьютора була вперше введена в XII столітті в Оксфордському, а трохи пізніше в XIII столітті – в Кембріджському Університетах як позиція дорослого, супроводжуючого процес формування індивідуальної освітньої програми і надає консультації у відповідь на освітні запити учня. З часом поняття тьюторства модифікувалось, з'явилися його окремі види (педагогічне, інклюзивне, психологічне тощо). Під педагогічним супроводом розуміється така взаємодія, під час якої учень виконує певні дії, а педагог створює умови для здійснення цієї дії [1 с. 176]. Під тьюторським супроводом учнівської діяльності розуміється особливий тип педагогічного супроводу, при якому учень виконує дію за самостійно розробленими нормами, які потім обговорює з педагогом. Під час тьюторського супроводу педагог створює умови і пропонує способи для виявлення, реалізації та осмислення школярем свого пізнавального інтересу.

Тьюторинг відповідає за розробку індивідуальних траєкторій опанування педагогічних технологій та самореалізацію в інноваційній освітній діяльності. Тьюторський супровід має відмінні риси [2, с. 83]. По-перше, прийняття вчителем суб'єкт-суб'єктних відносини з учнем. Учень і вчитель – рівноправні партнери. По-друге, зміщення часу буття на першому плані від вчителя до учня. Тобто 80 – 90% часу говорить і робить учень, решта – вчитель. По-третє, тьюторинг є, власне, конструюванням навчального, розвивального та виховного процесів, тому що за його основу взято рефлексивний підхід і постійний зворотній зв'язок між учителем і учнем. По-четверте, чітке розуміння вчителем того, що має бути на виході. І, найчастіше, це реально зроблений продукт з чітко сформульованими структурними ознаками, що має свої конкретні позначення і критерії. Причому, їх формулювання має бути таким, щоб на їх основі учень самостійно міг оцінити свою роботу і, в разі необхідності, внести коригування.

Форсайт являє собою інструмент для формування стратегій і пріоритетів інноваційної освіти, інноваційного розвитку закладу освіти, спосіб мобілізації інноваційних ресурсів, інформаційну платформу

співробітництва всіх учасників процесу взаємодії, методологію виявлення нових можливостей та ризиків, джерело прогностичної інформації.

Отже, основою проектно-орієнтованого підходу є не конкурентна, а командно-групова сутність, яка ґрунтується на співробітництві й синергетичний ефект якої розкривається в спільному інноваційному проекті, у якому не лише реалізують мету нововведення, але й розкривають й опановують соціальні та професійні ролі всіх учасників.

Таким чином, профілактична робота вчителя основ здоров'я має інноваційну складову завдяки введенню нових форм і методів та впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Корекційна діяльність вчителя основ здоров'я є інноваційною по суті, бо раніше вона була непритаманна окремому вчителю-предметнику. Між тим, ми вважаємо, що реалізувати мету діяльності вчителя з підвищення культури здоров'я учнів неможливо без такої складової. Безумовно, корегування шкідливих звичок учнів повинно проводитися в рамках створення спеціальної шкільної служби, до складу якої входили б вчитель основ здоров'я, соціальний педагог і психолог. Про необхідність корегувальної роботи свідчить те, що епідеміологічна ситуація по курінню тютюну в Україні продовжує залишатися несприятливою. Згідно з останніми доказовим рекомендаціями Європейського бюро ВООЗ, „підтримка і лікування, мають метою допомогу в припиненні куріння тютюну, є одним з ряду підходів до контролю над курінням тютюну” [4]. Згадані рекомендації пропонують для лікування тютюнової залежності три напрямки: поведінкову підтримку (behaviouralsupport), нікотин-замісну терапію і застосування антидепресанту бупропиона гідрохлориду.

Ми вважаємо, що ці рекомендації не можуть бути беззастережно перенесені на контингент підлітків та осіб молодого віку. Серед заходів, рекомендованих ВООЗ, залишається, таким чином, тільки поведінкова підтримка, яка, по суті, є нічим іншим, як одним із різновидів психотерапії.

З цього приводу цікавими є результати експерименту Ачкуріна О. М., Мостового Ю. М. та Мостової О. П. [4]. Спочатку серед школярів за допомогою тесту Фагерстрема у 98 курців була визначена ступінь ніотинової залежності. Серед тих, хто має індекс залежності від 4 і більше було проведене психологічне діагностування. Дослідження особистості проводили за допомогою опитувальника Шмішека, що дозволяє оцінити (в балах від 0 до 24) вираженість кожного з 10 типів акцентуацій характеру відповідно типології К. Леонгарда.

У підлітковому контингенті більший упор в боротьбі з курінням тютюну повинен бути зроблений на поведінкову підтримку, в оптимізації якої важливе значення має знання особистісних предикторів куріння тютюну. Одним з факторів, що сприяють формуванню звички тютюнопаління є акцентуації характеру: збудливий, застрягаючий,

ціклотимний, гіпертимний і демонстративний типи у юнаків; збудливий, емотивний, ціклотимний і екзальтований типи – у дівчат. Особи з дістимичним типом акцентуації характеру, навпаки, менш схильні до куріння тютюну, ніж інші. Серед організованої молоді до 20% випадків формування звички тютюнопаління у юнаків і до 30% у дівчат обумовлені саме наявністю акцентуації характеру.

Безумовно, питання ролі особистісних та інших ендогенних факторів у формуванні звички тютюнопаління вимагає подальшого всебічного вивчення, як і сама корекційна інноваційна діяльність вчителя основ здоров'я. Перспективою подальшого дослідження має бути створення системи діяльності вчителя основ здоров'я щодо профілактики та корекції тютюнопаління серед підлітків.

Список використаної літератури

1. Онушкин В. Г. Образование для взрослых : междисциплинарный словарь терминологии / В. Г. Онушкин, Е. И. Огарев. – Воронеж : ВОИПКРО, 1995. – 232 с. **2. Дендебер И. А., Дендебер С. В.** Адаптация коллективов образовательных учреждений к инновациям в ходе внедрения образовательных стандартов нового поколения : Методическое пособие. – М. : УЦ Перспектива, 2012. – 151 с. **3. WHO Europe evidence based recommendations on the treatment of tobacco dependence / Raw M., Anderson P., Barta A., Dubois G., Harrington P. et all.** // Tobacco Control.- 2002.- №11. – Р. 44 – 46. **4. Акчурин О.М., Мостовой Ю. М., Мостовая О. П.** Влияние характерологических особенностей личности на формирование привычки курения // Украинский вестник психоневрологии – Том 10, вып. 4 (33) – 2002 – С. 96 – 99.

Горашук О. С., Чехова В. Є. Інноваційна складова діяльності вчителя основ здоров'я щодо профілактики та корекції тютюнопаління серед підлітків

Стаття присвячена актуальній проблемі організації інноваційної діяльності вчителя основ здоров'я загальноосвітньої школи в межах запобігання шкідливих звичок, зокрема тютюнопаління, серед підлітків. У статті доведено, що вчитель основ здоров'я може вести роботу не тільки в напрямку профілактики куріння, але й включатися до корекційної діяльності, підвищуючи тим самим культуру здоров'я підлітків. Практичне значення статті забезпечене конкретними прикладами впровадження інноваційних форм і методів, використання проектно-орієнтованого підходу в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи.

Ключові слова: інноваційна діяльність, вчитель основ здоров'я, проектно-орієнтований підхід, тьюторинг, форсайт, тютюнопаління, профілактика, корекція.

Горашук А. С., Чехова В. Е. Инновационная составляющая учителя основ здоровья по профилактике и коррекции табакокурения среди подростков

Статья посвящена актуальной проблеме организации инновационной деятельности учителя основ здоровья общеобразовательной школы в рамках предотвращения вредных привычек, в частности курения, среди подростков. В статье доказано, что учитель основ здоровья может вести работу не только в направлении профилактики курения, но и включаться в коррекционную деятельность, повышая тем самым культуру здоровья подростков. Практическое значение статьи обеспечено конкретными примерами внедрения инновационных форм и методов, использования проектно-ориентированного подхода в учебно-воспитательном процессе общеобразовательной школы.

Ключевые слова: инновационная деятельность, учитель основ здоровья, проектно-ориентированный подход, тьюторинг, форсайт, табакокурение, профилактика, коррекция.

Gorashchuk O. S., Chyehova V. E. Innovative Component of Teacher Health Basics on Prevention and Correction of Smoking among Adolescents

The article is devoted to the problem of innovative health basics of teachers of secondary school within the prevention of bad habits, including smoking among adolescents. In this paper it is proved that the teacher bases of health can lead not only to work towards the prevention of smoking, but also included in the remedial activities, thus enhancing the culture of Adolescent Health.

The article focuses on the use of new forms and methods of prevention tyutnopalinnya among adolescents. In addition, the proposed new integrative correction scheme smoking with health foundations teacher, psychologist and social pedagogy.

Results of experimental medical and psychological research on mental accounting features (especially character accentuations) during corrective behavioral work with adolescents who smoke.

The practical significance of the article provided concrete examples of implementation of innovative forms and methods, the use of project-oriented approach in the educational process in secondary school.

Key words: innovation, teacher health basics, project-oriented approach, tyutorynh, Forsyth, smoking, prevention and correction.

Стаття надійшла до редакції – 30.12.2013 р.
Прийнято до друку 24.01.2014 р.
Рецензент – д. пед. н., проф. Савченко С. В.